

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ
ФОНД ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА

**РЕЗЮМЕ
НА ОКОНЧАТЕЛЕН
ДОКЛАД**

„Извършване на външно оценяване на качеството на Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане по Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица“

ВЪЗЛОЖИТЕЛ:

Агенция за социално подпомагане

ИЗПЪЛНИТЕЛ: „Глобал Адвайзърс“ АД

Global Advisers
audit & consulting

София, март 2020 г.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

ФОНД ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА

Настоящото резюме представя резултатите от извършената оценка на качеството на Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане по Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица 2014-2020 г. (ОПХ ФЕПНЛ).

Оценката е осъществена в периода юни 2019 г. - февруари 2020 г. от екип от експерти на „Глобал Адвайзърс“ АД – Изпълнител по Договор № ФС01-0068/19.06.2019 г. за обществена поръчка с предмет: „Извършване на външно оценяване на качеството на Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане по Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица“, с Възложител - Агенцията за социално подпомагане.

Оценката е извършена на основание Регламент (ЕС) № 223/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2014 г. и основната ѝ цел е да оцени качеството на изпълнение по Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане, съфинансирана от Фонда за Европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица.

Оценката обхваща изпълнението на ОПХ ФЕПНЛ за приключилите финансови години, за които има одобрен от Европейската комисия Годишен доклад за изпълнението на Оперативната програма, изготвен от Управляващия орган, а именно: 2015, 2016, 2017 и 2018 г.

В обхвата на оценката попадат операциите, финансирани по Оперативната програма, както следва:

- Операция тип 1 „Закупуване на хранителни продукти“;
- Операция тип 2 „Предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти“;
- Операция тип 3 „Осигуряване на топъл обяд“;
- Операция тип 4 „Техническа помощ“.

Фокусът на оценката е поставен върху изследване на степента, в която са постигнати критериите за качество при изпълнение на Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане по Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица – ефективност, ефикасност, съответствие, съгласуваност и Европейска добавена стойност.

Оценката дава отговор на набор от ключови въпроси, групирани съобразно горепосочените критерии за качество при изпълнение на Програмата, както следва:

Ключови въпроси за оценка по критерий „Ефективност“:

1. *В каква степен ОПХ ФЕПНЛ допринася за постигане на националните и европейските цели за социалното включване и намаляване на бедността?*
 - В каква степен се постигат целите на ОПХ ФЕПНЛ, в съответствие с член 3 от Регламент (ЕС) № 223/2014?
 - В каква степен помощта достига до най-уязвимите групи (бездомни, деца в риск от бедност и т.н.) и помага ли им да постигнат напредък по отношение на социалното им включване?
 - Възможни ли са или са направени корекции на ОПХ ФЕПНЛ при необходимост от промяна или възникване на нови потребности?
 - Съответстват ли хоризонталните принципи, като намаляване на разхищението на храни, на член 5 от Регламент (ЕС) № 223/2014?
 - Има ли неочаквани резултати? Има ли вече доказателства за въздействие?

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

ФОНД ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА

- Кои са идентифицираните външни фактори, които имат влияние (позитивно или негативно) върху постигнатите резултати от операциите, финансирани по ОПХ ФЕПНЛ? Какво е влиянието на тези външни фактори върху постигнатите резултати?
 - Ефективни ли са извършваните промени/ преразпределение на ресурсите по програмата в процеса на изпълнение от гледна точка постигане на предвидените резултати, показатели и цели?
2. *Как се предоставят различните видове помощ по ОПХ ФЕПНЛ?*
- Какви са видовете предоставена помощ и какви са дейностите за повишаване на осведомеността за всяка от тях?
 - Какви са видовете съпътстващи мерки по ОПХ ФЕПНЛ, каква е тяхната честота на предоставяне и има ли вече доказателства за въздействие от тяхното предоставяне?

Ключови въпроси за оценка по критерий „Ефикасност“:

1. *Дали параметрите на Системата за управление и контрол на ОПХ ФЕПНЛ са определени подходящо, за да се намали административната тежест, като същевременно се позволи ефективно и ефикасно изпълнение на Програмата?*
- Има ли доказателство за „свърхрегулиране“ от страна на Управляващия орган при изпълнение на ОПХ ФЕПНЛ?
 - В каква степен предвидените разходи са обосновани, като се има предвид постигнатите резултати?
 - Кой тип операции за коя целева група могат да се определят като най-ефективни и ефикасни и защо?
 - Каква е възможността за прилагане на алтернативни механизми и начини за предоставяне на подкрепа на най-нуждаещите се (т.е. споделено управление, непряко управление, бюджетна подкрепа)?
 - Чрез процедурата за идентифициране на крайните потребители по ОПХ ФЕПНЛ, улеснява ли се достъпа до помощ?
 - Чрез въведеното опростеното отчитане на разходите по ОПХ ФЕПНЛ, улеснява ли се изпълнението на операциите от партньорските организации?
 - Има ли възможност за опростяване на процедурите за изпълнение на ОПХ ФЕПНЛ?
 - Има ли съществени различия в постигнатите разходи за един участник на регионално ниво или при обявяване на различни процедури по една операция?

Ключови въпроси за оценка по критерий „Съответствие“:

- Доколко избраните форми на подпомагане са релевантни спрямо определените целеви групи?
- Доколко избраните форми на подпомагане съответстват на нуждите на целевите групи?
- Има ли необходимост от въвеждане на други мерки и подходи?
- При изпълнението на операциите, в т.ч. и при разпределянето на финансовия ресурс, взета ли е предвид териториалната концентрация на представителите на целевите групи?

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ
ФОНД ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА

Ключови въпроси за оценка по критерий „Съгласуваност“:

1. *До каква степен интервенциите са съгласувани с други европейски, национални и регионални интервенции, които имат сходни или допълващи се цели, в това число „Национална програма за развитие: България 2020“ и националните мерки за намаляване на бедността?*
 - Каква роля играе ОПХ ФЕПНЛ в националните мерки за намаляване на бедността?
 - До каква степен подпомагането по Оперативната програма допълва подкрепата, предоставена от други инструменти на Европейския съюз, и по конкретно от Европейския социален фонд и Фонд „Убежище, миграция и интеграция“?
 - До каква степен мерките по ОПХ ФЕПНЛ допринасят за допълването на национални (публични или частни) мерки и финансови ресурси, използвани със сходни или допълващи се цели?
 - В каква степен е налична вътрешна съгласуваност между програмите, в случай на подкрепа от различни инструменти или методи на предоставяне?
 - Спазен ли е и по какъв начин принципът на партньорството при програмирането на ОПХ ФЕПНЛ?

Ключови въпроси за оценка по критерий „Европейска добавена стойност“:

- До каква степен подкрепата от Фонда за европейско подпомагане на най - нуждаещите се лица в България допълва стойността на съществуващи национални мерки и подкрепя нуждаещи се лица, които без средствата от фонда не биха получили такава подкрепа?
- Създават ли изпълняваните мерки по Програмата модели за интегрирана подкрепа и успешни партньорства за подпомагане на уязвими групи?
- Какви биха били вероятните последици за уязвимите групи от спирането на подкрепата по Програмата?
- Изпълнението на операциите по-ефективни ли са от другите програми и мерки, за които има извършена оценка в България?

За постигането на целите на оценката на ОПХ ФЕПНЛ са изпълнени пет основни дейности, както следва:

- Проучване и анализиране на налични документи, свързани с изпълнението и отчитането на ОПХ ФЕПНЛ;
- Събиране на информация от участници в процеса на изпълнение и отчитане на ОПХ ФЕПНЛ;
- Събиране и анализиране на други подходящи информация и данни, за изпълнение на целите на обществената поръчка;
- Събиране на информация от представители на целевите групи, обхванати от ОПХ ФЕПНЛ, при спазване на всички принципи за защита на личното достойнство на лицата;
- Подготовка и представяне на Възложителя на доклад, който да съдържа препоръки и изводи относно критериите за качество на ОПХ ФЕПНЛ, както и при необходимост - прилагане на подходящи мерки за оптимизиране качеството на Програмата.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

ФОНД ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА

Оценката се базира на кабинетно проучване на документи и данни, свързани с изпълнението и отчитането на ОПХ ФЕПНЛ.

За целите на оценката е събрана допълнителна информация от участници в процеса на изпълнение и отчитане на Програмата посредством работни срещи, интервюта и фокус група.

Чрез проведено анкетно проучване е отчетено мнението на 28 представители на партньорската организация по операции тип 2 (БЧК) и на 120 партньорски организации по операции тип 3 (общини и райони на общини) по ОПХ ФЕПНЛ.

Чрез проведено анкетно проучване е събрана и изключително важна за целите на оценката информация от представители на целевите групи, обхванати от ОПХ ФЕПНЛ, при спазване на всички принципи за защита на личното достойнство на лицата. Отчетено е мнението на 415 крайни получатели на услугата „Предоставяне на индивидуални пакети с хранителни продукти“ и на 430 крайни получатели на услугата „Осигуряване на топъл обяд“.

Събраната информация е анализирана посредством: анализ на заинтересованите страни; оценка на процесите и изпълнението; анализ на ефективността и ефикасността; анализ на логиката на интервенция; анализ на статистически обобщаващи показатели; експертна оценка и др.

По-долу в текста са представени основните **изводи и препоръки** от извършената оценка по отделните критерии за качество при изпълнение на ОПХ ФЕПНЛ.

По отношение на критерий „Ефективност“

Основни изводи:

Предвид анализирания състояние на равнището на бедност в България е важно подпомагането на най-нуждаещите се лица чрез операциите, финансирани по ОПХ ФЕПНЛ, да продължи. Предоставянето на хранителни продукти на лица с висок риск от бедност **разширява ефективния обхват на програмите за социално подпомагане**, а подкрепата за разширяване и надграждане на дейността на обществените трапезарии подобрява допълнително достъпа до социални услуги на нуждаещи се лица.

С приемането на Наредба № РД-07-1 от 4 април 2016 г. за реда и условията за определяне на целевите групи по ОПХ ФЕПНЛ, в която са определени основните целеви групи за съответния вид подкрепа – за индивидуални пакети хранителни продукти и за предоставяне на топъл обяд, както и допълнителна целева група, на която да бъдат преразпределяни закупените, но неполучени или нераздадени храни или неполучените обеда, е **създадена и утвърдена необходимата нормативна рамка**, която се спазва стриктно от партньорските организации по проекта.

Съгласно резултатите от проведеното проучване сред партньорските организации по операция тип 3 „Осигуряване на топъл обяд“, помощта по тази операция **достига в много голяма степен до най-уязвимите групи** - лица и семейства на месечно подпомагане, с доход по-нисък от диференцирания минимален доход; неосигурени, самотноживеещи лица с децата си, подпомагани по Закона за семейни помощи за деца; самотно живеещи лица, получаващи минимални пенсии; скитащи и бездомни деца и лица.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ
ФОНД ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА

Съгласно резултатите от проведеното проучване сред представители от областните съвети на партньорската организация по операция тип 2 „Предоставяне на индивидуални пакети с хранителни продукти“, помощта по тази операция също **в голяма степен достига до най-уязвимите групи**, в т.ч. лица и семейства, с доход по-нисък от диференцирания доход за отопление; майки (осиновителки), подпомагани по Закона за семейни помощи за деца; лица и семейства, получили еднократна помощ за ученици, записани в първи клас; лица с над 90 на сто степен на увреждане с определена чужда помощ и ниски лични доходи от пенсия; лица и семейства, които получават месечни помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане; лица и семейства, инцидентно пострадали от бедствия и аварии.

Извършените до момента промени по Програмата са изключително ефективни най-вече от гледна точка на **многократното повишаване на броя на потребителите, обхванати от услугата „топъл обяд“**. Вследствие извършваните преразпределения на финансов ресурс през годините, операция „Осигуряване на топъл обяд“ е отбелязала значителен напредък и е придобила мащабност в периода на нейната реализация. Вследствие на тези изменения стойностите на показателите за резултат, отчитащи броя на лицата, получаващи подпомагане по Оперативната програма, са се увеличили многократно.

Към момента на извършване на оценката **не е идентифицирана необходимост от нови корекции** в Оперативната програма. В нея са заложили предпоставки и са въведени необходимите механизми, чрез които да бъде осигурено **съответствие с хоризонталните принципи**, заложили в член 5 от Регламент (ЕС) № 223/2014.

Активните мерки за повишаване на осведомеността по Програмата, изпълнявани от партньорските организации на местно ниво, играят изключително важна роля за **повишаване осведомеността на целевите групи**, както по отношение на възможностите на самата Програма, така и като цяло за социалните услуги, които може да ползват на територията на съответната община.

Предоставяните **съпътстващи мерки по Програмата** оказват безспорно положително въздействие върху потребителите на помощта по Оперативната програма, като им помагат да направят първите стъпки за преодоляване на бедността и социалното изключване. Въпреки това, особено сред потребителите на помощта по предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти все още няма създадени достатъчно нагласи за по-пълноценно включване в социално-икономическия живот чрез участието им в активни мерки като квалификационни и образователни курсове, чрез които биха могли да подобрят шансовете си за намиране на работа, а разчитат и търсят информация предимно за възможностите за получаване на различни видове социални помощи.

Препоръки:

При отчитането и представянето пред широката общественост на дейностите по Програмата се препоръчва да се обмисли възможността за **описването на конкретни примери, свързани с положителна промяна в живота на конкретни потребители на двата типа услуги**. Това представяне би могло да бъде под формата на брошури, ръководство с „добри практики“, публикации в специализирани медии или чрез други подходящи способи. По този начин от една страна допълнително ще се укрепи

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ **ФОНД ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА**

доверието, както на потребителите, така и на широката общественост в Програмата, а от друга – ще се повиши осведомеността по отношение на предоставяните услуги.

В рамките на съпътстващите мерки се препоръчва лицата, които са трудоспособни, да бъдат запознавани и насочвани към подходящи за тях мерки за повишаване на квалификацията и активното им включване на пазара на труда, за да могат на следващ етап да се възползват от реалните мерки за активен и пълноценен живот, реализирани чрез ЕСФ или други източници на финансиране.

По отношение на критерий „Ефикасност“

Основни изводи:

Въведените правила и процедури в отделните етапи от изпълнението на ОПХ ФЕПНЛ като цяло **не водят до излишна административна тежест**. Въведени са редица правила, водещи до опростяване на изпълнението на Програмата, особено по операциите от тип 3. Такова е и преобладаващото мнение на представителите на партньорските организации, анкетирани в рамките на проведеното анкетно проучване. Въпреки това, съществуват и становища в обратната посока. Идентифицираните утежняващи правила и указания на УО касаят предимно етапа на изпълнение и отчитане на проектите.

Не са налице факти и обстоятелства, които да компрометират обосноваването на разходите по ОПХ, в контекста на постигнатите резултати.

Партньорските организации и крайните получатели дават **висока положителна оценка на количеството и качеството на услугите**, свързани с предоставянето на хранителна подкрепа. Това дава основание да се счита, че предвидените за тези услуги **разходи са обосновани от гледна точка на постигнатите резултати**. Резултатите от анализа показват, че извън оценката доколко определените размери на единната ставка за административни дейности и съпътстващи мерки са достатъчни за предоставянето на качествена услуга, разходите за тях са обосновани спрямо постигнатите резултати.

Дизайнът на двата типа операции по ОПХ ФЕПНЛ (тип 2 и тип 3) е съобразен със спецификата и потребностите на представителите на отделните целеви групи. Повишаването на ефективността и ефикасността на мерките е в пряка зависимост от адекватността на избора на съпътстващите мерки, съобразно индивидуалните характеристики и нужди на крайните потребители, което е и едно от условията за постигане на целите на Програмата и преодоляване на бедността и социалното изключване. Подкрепя се становището на ЕК, изразено в междинната оценка относно изпълнението на ФЕПНЛ, а именно, че са налице сериозни аргументи за **запазване на механизма за предоставяне на подкрепа по Фонда чрез споделено управление**, главно поради неговата простота, натрупания опит и национални и регионални познания за бедността и социалното изключване, предизвикателства и нужди.

Механизмът за идентифициране на най-нуждаещите се лица за целите на ОПХ се базира на условията за достъп до социално подпомагане и социални услуги, определени в националното законодателство. Избраният по ОПХ ФЕПНЛ подход осигурява обхващането на всички, включени в националната система за социално подпомагане лица, които отговарят на съответните критерии. Обхванати от мерките

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

ФОНД ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА

по ОПХ ФЕПНЛ са и лицата от други уязвими групи - бездомни лица и лица от малцинствени групи, които по различни причини са извън системата за социално подпомагане и извън регистрите на социални служби, като за всеки установен случай се провежда индивидуално социално анкетиране. В случаите, в които такива лица попадат в изградените кризисни центрове или приюти, изхранването и грижата за тях се поема от местните бюджети.

Ситуирането на УО в рамките на Агенцията на социално подпомагане и подборът на партньорските организации с доказан капацитет и експертиза в областта са още едно условие за гарантирано широк и улеснен достъп на нуждаещите се от подкрепа по ОПХ ФЕПНЛ.

Въведеното **опростяване на разходите** по ОПХ ФЕПНЛ улеснява в значителна степен изпълнението на дейността на партньорските организации по предоставянето на хранителна подкрепа за целевите групи. В същото време се отчита **недостиг от средства за покриване на административните разходи и разходите за съпътстващи мерки**.

Предприети са редица мерки от страна на УО на ОПХ ФЕПНЛ за опростяване на процедурите по управление, изпълнение и отчитане на мерките по Програмата. Въпреки това тези мерки не са считани за достатъчни от част от представителите на партньорските организации, особено що се отнася до обема на отчетната документация. Съществуват и предложения за алтернативни на досегашния модел варианти за предоставяне на хранителна подкрепа с цел опростяване на процедурите, като например използване на ваучерната система.

Препоръки:

Препоръчително е УО на ОПХ да обсъди с партньорските организации възможностите за **още по-ефективното специфициране на съпътстващите мерки** спрямо конкретните индивидуални потребности на крайните потребители на помощта.

Въвеждането на алтернативни на досегашния модел варианти за предоставяне на хранителна подкрепа да бъде внимателно преценено с оглед оценка на рисковете и недопускане на ограничаването на достъпа до помощ на най-нуждаещите се лица и гарантиране на качеството на предоставяната услуга.

По отношение на критерий „Съответствие“

Основни изводи:

Определянето на най-нуждаещите се лица за подпомагане по Програмата е извършено въз основа на оценка на потребностите, изготвена в съответствие с обективни критерии, заложи в националното законодателство, и след консултация със заинтересованите страни. Подходът, предприет за определянето на целевите групи за подпомагане по Програмата, е **ефективен**, а избраните форми за подпомагане са **релевантни спрямо дефинираните целеви групи**, като допринасят и за допълването на социалните политики на национално равнище.

Избраните форми на подпомагане по Програмата (хранително подпомагане) **съответстват на нуждите на целевите групи**, тъй като храната е най-важният вид помощ за облекчаване на най-тежките форми на бедност. Предоставянето на помощта под формата на пакет с продукти или под формата на обяд е от голямо значение и

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ **ФОНД ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА**

важност за крайните потребители и членовете на техните семейства, съгласно резултатите от проведеното анкетно проучване. Изключително голям е процентът на анкетираните крайни получатели на помощта, които **оценяват високо предоставената по Програмата подкрепа** и оценяват нейното значение в ежедневието им, като според тях избраните форми на подкрепа съответстват на нуждите им.

Съпътстващите мерки, предоставяни паралелно с хранителната подкрепа, **допълнително подпомагат крайните потребители** за преодоляване на бедността и социалното изключване, като им предоставят достъп до друг вид социални услуги или ги насочват да се възползват от мерки за активиране.

В резултат от оценката е установено, че е полезно и целесъобразно в следващия програмен период 2021-2027 г. паралелно с хранителната подкрепа да се предоставят и **допълнителни форми на материална подкрепа**. Това мнение се потвърждава и от партньорските организации и от крайните потребители на помощта по Програмата. Като подходящи допълнителни форми на материална подкрепа за предоставяне през следващия програмен период най-често се посочват **пакети с основни санитарни и хигиенни продукти за лична хигиена и почистващи препарати за дома** за нуждаещите се лица и семейства, **пакети с основни продукти за новородени деца** от бедни семейства за отглеждането им в семейна среда и **осигуряването на храна от детските кухни** за деца от рискови семейства от т.нар. „млечни кухни“, което ще спомогне за осигуряването на пълноценното им хранене.

При изпълнението на операциите по Програмата, в т.ч. и при разпределянето на финансовия ресурс, **подкрепата по Фонда е достигнала до значителна част от населението**, живеещо в бедност и материални лишения в страната. Предоставянето на хранителни продукти по Операция тип 2 през 2018 г. се е осъществило от служители и доброволци на БЧК в 309 раздавателни пункта на ПО-БЧК, разпределени във всички общини и области на страната, а услугата „топъл обяд“ е предоставена по сключени 209 договора с общини и райони на общини в 276 обществени трапезарии, разположени на територията на всички 28 области в страната. На национално ниво общият брой на лицата, до които е стигнала подкрепата по Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се през 2018 г., е 567 445. Процентът на подпомогнатите по ОПХ ФЕПНЛ спрямо населението, живеещо под линията на бедност в страната, е 36.59% за 2018 г.

Препоръки:

При програмирането на Оперативната програма за следващия програмен период 2021-2027 г. да се обсъди въвеждането на мерки за финансиране на допълнителни форми на материално подпомагане, които да се предоставят заедно с хранителната подкрепа на нуждаещите се лица, като предоставяне на пакети с основни санитарни и хигиенни продукти за лична хигиена и почистващи препарати за дома за нуждаещите се лица и семейства, пакети с основни продукти за новородени деца от бедни семейства за отглеждането им в семейна среда и осигуряването на храна от детските кухни за деца от рискови семейства.

По отношение на критерий „Съгласуваност“

Основни изводи:

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ **ФОНД ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА**

Подкрепата от ОПХ ФЕПНЛ играе важна роля, като **допълва мерките за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване** на национално или местно ниво. Налична е в голяма степен съгласуваност и допълняемост с осигуреното национално финансиране чрез Фонд „Социална закрила“ и с провежданата политика за предоставяне на социалните помощи в страната. Предоставянето на хранителни продукти на лица с висок риск от бедност или осигуряването на топъл обяд, допринасят да се разшири ефективния обхват на програмите за социално подпомагане в страната, защото намалявайки основния разход за храна в домакинството се облекчават семейните бюджети на подпомаганите лица и по този начин се освобождават средства за задоволяване на други базови нужди на бедните домакинства.

Благодарение на подкрепата, осигурена от ОПХ ФЕПНЛ, са се увеличили както броят, така и видовете крайни получатели, до които е достигнала помощта.

Все още обаче услугата, свързана с осигуряването на топъл обяд, **не се предоставя в някои общини**, в които материалните бази (обществени трапезарии), с които разполагат, не отговарят на хигиенните и санитарни норми и изисквания, съгласно националното законодателство. ОПХ ФЕПНЛ е съгласувана с и **допълва други фондове на ЕС** за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване, като играе важна роля за облекчаване на хранителните и материални лишения и допринася за социалното включване на лица от уязвимите групи от населението.

Подпомагането по ОПХ ФЕПНЛ до голяма степен допълва подкрепата, предоставена от Европейския социален фонд и Фонд „Убежище, миграция и интеграция“. Подкрепата по ОПХ ФЕПНЛ подпомага уязвимите групи да направят първите стъпки за преодоляване на бедността и социалното изключване, като задоволява основните им нужди от храна и едва след това ги насочва да се възползват от мерките за активиране и преодоляване на социалната изолация, реализирани с подкрепата на ЕСФ и ФУМИ.

ОПХ ФЕПНЛ **надгражда и допълва националните мерки** и финансови ресурси, използвани със сходни цели. Налице е допълняемост с осигуреното национално финансиране чрез Фонд „Социална закрила“ и с провежданата политика за предоставяне на социалните помощи в страната. Чрез изпълнението на проектите, финансирани по Операция тип 3 „Осигуряване на топъл обяд“ от ОПХ ФЕПНЛ, се постига допълване, надграждане и разширяване на обхвата на действащата национална програма за подпомагане на обществените трапезарии, финансирана със средства от държавния бюджет чрез Фонд „Социална закрила“. Благодарение на това услугата „топъл обяд“ достига целогодишно до по-голям брой крайни получатели и спомага за постигане на целта, свързана с намаляване на броя на живеещите в бедност лица, чрез подпомагането им с храни.

Налице е вътрешна съгласуваност между ОПХ ФЕПНЛ и останалите програми и мерки, насочени към намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване в страната, осигурена чрез предоставянето на **различен вид подкрепа за представителите на целевите групи**, още на етапа на програмиране на ОПХ ФЕПНЛ.

Принципът на партньорство при програмирането на ОПХ ФЕПНЛ е спазен. Оперативната програма е изготвена и се реализира на базата на широки консултации със заинтересованите страни. Взаимодействието с партньорите е непрекъснато и дава

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

ФОНД ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА

възможност за задълбочено идентифициране на съществуващите проблеми и намиране на най-подходящия начин за тяхното разрешаване.

Препоръки:

През следващия програмен период да продължи предоставянето на подкрепата, осигурена по Програмата, за **разширяване и надграждане на дейността на обществените трапезарии**. Препоръчва се да продължи финансирането на бенефициенти-общини за изпълнение на проекти за осигуряване на топъл обяд на нуждаещите се лица, а средствата от Фонд „Социална закрила“ да се използват основно за финансиране на проекти за реконструкция и модернизация на съществуващите материални бази на обществените трапезарии, както и за закупуване на кухненско оборудване и обзавеждане за трапезариите. По този начин подпомагането по Програмата за осигуряване на топъл обяд на лица от целевите групи ще достигне и до общините, които понастоящем не развиват предоставянето на услугата, тъй като материалните бази, с които разполагат, не отговарят на изискуемите хигиенни норми и санитарни изисквания.

По отношение на критерий „Европейска добавена стойност“

Основни изводи:

Подкрепата от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България допълва стойността на съществуващата национална програма за подпомагане на обществените трапезарии, финансирана със средства от държавния бюджет чрез Фонд „Социална закрила“, като осигурява възможност предоставянето на топъл обяд за представителите на дефинираните целеви групи да се осъществява целогодишно, а не само през зимните месеци на годината. Раздаването на хранителни продукти в страната се извършва почти изцяло по линия на Оперативната програма, като действително достига до изключително голям брой от населението, живеещо под прага на бедност за страната. Предоставяните по линия на Програмата съпътстващи мерки, даващи насоки и информация за други видове подкрепа и социални услуги, в значителна степен подпомагат преодоляването на социалната изолация на лицата от целевите групи. По Оперативната програма се подкрепят нуждаещи се лица, които **без средствата от Фонда ще бъдат лишени от получаването на хранителна подкрепа и мерки за социална интеграция**.

Оказваната подкрепа на представителите на уязвимите групи е довела до създаване на **трайни партньорства и укрепване на сътрудничеството** между отделни общински, държавни институции и НПО. Спомогнала е за мобилизиране на местните ресурси и за подобряване на сътрудничеството и координацията между институциите и организациите с крайна цел подпомагане на получателите на помощта по Програмата. Чрез изпълнението на мерките по Програмата са създадени **моделни за подкрепа** и за преодоляване на изолираността на уязвимите групи. Приложен е **иновативен подход за предоставяне на интегрирана подкрепа** за крайните потребители на помощта съобразно техните потребности, изразяваща се в комбинирано предоставяне на хранителна подкрепа и мерки за социално приобщаване.

Евентуалното прекратяване на подкрепата от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица ще има **сериозно отражение върху представителите на**

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

ФОНД ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА

целевите групи. Предоставянето на топла храна на нуждаещите се от общините в рамките на националната програма за обществените трапезарии се извършва само през зимните месеци на година. Крайните получатели ще бъдат лишени от услугата през останалата част на година. Раздаването на хранителни продукти извън ОПХ се извършва спорадично при наличие на дароство от неправителствения сектор. Следователно, не би могло да се разчита на подобен вид хранителна подкрепа за крайно нуждаещите се. В допълнение, крайните получатели ще загубят достъп до информация за други видове подкрепа и социални услуги. В рамките на подкрепата по ОПХ, тази информация е част от съпътстващите мерки по Програмата.